Súd:	Krajský súd Žilina
Spisová značka:	10Co/37/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu:	5810200388
Dátum vydania rozhodnutia:	29. 09. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Róbert Urban
ECLI:	ECLI:SK:KSZA:2016:5810200388.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Róberta Urbana a sudcov JUDr. Amálie Paulerovej a JUDr. Erika Vargu, v právnej veci žalobcu Ing. M. S., nar. X.XX.XXXX, bytom X. XX/X., právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. ŠKERDA, s.r.o., so sídlom O. H., V. XXXX/XX, proti žalovanému MAC TV s.r.o., so sídlom Bratislava, Brečtanová 1, IČO: 00 618 322, právne zastúpenému Advokátskou kanceláriou Bugala - Ďurček, s.r.o., so sídlom Bratislava, Miletičova 5B, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy 7000 eur, na základe odvolania žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Námestovo č. k. 7C/16/2010-462 zo dňa 2.októbra 2015 takto

r o z h o d o l :

Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e vo výrokoch o uložení povinnosti žalovanému odvysielať ospravedlnenia, zaplatiť žalobcovi 5.000 eur a vo výroku o trovách konania.

Rozsudok okresného súdu z o s t á v a n e d o t k n u t ý vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom okresný súd uložil žalovanému na jeho náklady odvysielať v rámci relácie Noviny TV JOJ ospravedlnenie (v znení vymedzenom bezprostredne vo výroku rozsudku) a uložil žalovanému povinnosť titulom náhrady nemajetkovej ujmy zaplatiť žalobcovi sumu 5.000 eur. Hoci súhlasil s obranou žalovaného, že žalobca ako verejný činiteľ musí zniesť vyššiu mieru kritiky než ostatní občania, že žalovaný ich odvysielaním sledoval legitímny cieľ informovať o trestnom konaní verejne činnej osoby, a že ako masmédium požíva zvýšenú mieru ochrany a možno mu tolerovať i použitie istého zveličenia alebo nepresnosti, nemožno však tolerovať zverejnenie informácií, ktoré sú objektívne nepravdivé.
Objektívnym faktom bolo, že voči žalovanému bolo vznesené obvinenie pre prečin krádeže 15 kusov smrekových stromov, čím mal spôsobiť škodu minimálne 40.000 Sk (cca 1.330 eur). Z termínov použitých v reportáži odvysielanej 29.1.2007 - napríklad - „chytili zlodeja“, „zorganizoval obchod s kradnutým drevom“ priemerný divák nadobúda presvedčenie, že žalobca bol právoplatne odsúdený za krádež. Zároveň zo skutku, pre ktorý bolo žalobcovi v danom čase vznesené obvinenie, nevyplýva, že by organizoval obchod s kradnutým drevom, už niekoľko rokov mal vybudovanú kompletnú sieť odberateľov surového dreva a na takomto obchode zarobil obrovské peniaze; v daných súvislostiach okresný súd doplnil, že za 15 smrekových stromoch nemožno zarobiť „obrovské peniaze“. Zdôraznil, že pri skôr odvysielanej reportáži (29.1.2007) si žalovaný neoveril zverejnené informácie u „príslušnej inštitúcie“ a ani u samotného žalobcu. Daná reportáž ako celok nevyznieva pravdivo aj preto, že navodzuje dojem, že žalobca bol prichytený pri čine bezprostredne pred odvysielaním reportáže. V skutočnosti ku skutku kladenému žalobcovi za vinu došlo 16.10.2006, ktorý časový sklz žalovaný okresnému súdu nijako nevysvetlil.

Okresný súd konštatoval, že tvrdenia z reportáže z 29.1.2007 na adresu žalobcu, vo vzťahu ku ktorým sa domáha ospravedlnenia, zasiahli do jeho práva na ochranu osobnosti. Rovnaký záver platí ohľadne reportáže odvysielanej 2.2.2007; osobitne o tvrdeniach „nepísaný kráľ lesov“, „stromy pílil v cudzích lokalitách a vďaka tomu zarobil veľa peňazí“. Ani zverejnenie stanoviska hovorkyne Policajného zboru SR v druhej reportáži „nemôže napraviť“ celkové neobjektívne vyznenie danej reportáže. Keďže však žalobca sám, tým, že odmietol možnosť vyjadriť sa k celej záležitosti, čiastočne zmaril objektívnosť reportáže, okresný súd dospel k záveru, že ako náhrada nemajetkovej ujmy postačí suma 5.000 eur (namiesto požadovaných 7.000 eur; v prevyšujúcej časti žalobu zamietol).
Prihliadol tiež na to, že TV JOJ je masmédiom s celoslovenskou pôsobnosťou, preto zásah do osobnostných práv žalobcu mal širokú publicitu a bol spôsobilý poškodiť ho v pracovnej sfére a znížiť jeho občiansku česť a vážnosť. Okresný súd však konštatoval, že negatívny dopad na pôsobenie žalobcu v zamestnaní nebol preukázaný. Naproti tomu považoval za preukázané, že v osobnom živote žalobcu k takémuto negatívnemu dopadu došlo, čo sa prejavilo na zhoršení vzťahov s obyvateľmi obce Lokca a vzťahov manželky žalobcu v jej zamestnaní. V danom smere poukazoval predovšetkým na výpoveď svedka Z. G., ktorý uviedol, že z odvysielanej relácie nadobudol presvedčenie, že žalobca (jeho bývalý kolega) musí byť určite vo väzení; osobitne, ak bol opísaný ako mafián. Okresný súd doplnil, že priznaná výška finančného zadosťučinenia nie je (vzhľadom na závažnosť zverejnených kritických informácií) nadštandardne vysoká.
Rozhodnutie o trovách konania si vyhradil na osobitné uznesenie o právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej (§ 151 ods. 3 O.s.p.).

Proti tomuto rozsudku v zákonnom stanovenej lehote podal odvolanie žalovaný, ktorý sa domáhal jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Namietal nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozhodnutia, keď okresný súd sa nevenoval potrebe zisťovania rovnováhy medzi ochranou práva žalobcu na ochranu osobnosti a ochranou slobody prejavu a práva na šírenie a prijímanie informácií. Taktiež nezdôvodnil, prečo (eventuálne) prevážanie ochrany osobnosti nad slobodou prejavu v súdenej veci podmieňuje aj priznanie nemajetkovej ujmy žalobcovi. Osobitne, ak zverejnené informácie nemali vplyv na pracovnú sféru žalobcu a ani vplyv v súkromnej sfére nebol preukázaný.
Podľa odvolateľa výpoveď manželky žalobcu nie je v tomto smere (pre jej zainteresovanosť) určujúca; navyše, ak práve ona bola v konečnom dôsledku páchateľkou priestupku, ktorý sa pôvodne kládol za vinu jej manželovi/žalobcovi. Rovnako svedkyne Q., O. a G. vypovedali len o dopade reportáží na manželku žalobcu, nie však priamo na jeho osobu, pričom vyjadrovali iba svoje domnienky. Naopak, svedok I. V. potvrdil, že ľudia vnímali žalobcu negatívne už pred odvysielaním inkriminovaných relácií. Žalovaný opakovane uviedol, že okresný súd v rozpore so zásadou koncentrácie (§ 118a O.s.p.) pripustil výsluch svedkov Z. a G.; na obsah týchto svedeckých výpovedí preto nie je možné prihliadať.
Odvolateľ zdôrazňoval právo na slobodu prejavu a nutnosť v prípade jeho kolízie s iným právom (v súdenej veci právom na ochranu osobnosti) vykonať test proporcionality. Kľúčovou úlohou bolo/je posúdiť, či odvysielaním reportáží mohlo dôjsť k zásahu do práva žalobcu na ochranu osobnosti. Poukazoval na oprávnenie médií dopustiť sa určitých nepresností, uvádzať informácie, ktoré sú šokujúce alebo provokujúce; ďalej na to, že novinári nemajú povinnosť preverovať informácie od orgánu verejnej moci; pričom v prejednávanom prípade informácie žalovaný zverejnil, až keď disponoval všetkými relevantnými informáciami od Policajného zboru SR. Práve z daného titulu je namieste konštatovať, že reportáž bola aktuálna v čase jej odvysielania, hoci od (protiprávneho) skutku, ktorého sa žalobca mal dopustiť, uplynuli v danom čase cca 3 mesiace.
Odvolateľ tvrdil, že v oboch reportážach išlo o verejnú kritiku verejného činiteľa (ktorý musí zniesť viac kritiky), podanú prostredníctvom hodnotiacich úsudkov (vychádzajúcich z objektívnych faktov) a špekulatívnych a polemických formulácií. Osobitne dával do pozornosti (v súvislosti s možným niekoľkoročným väzením) použitie výrazu „hrozí“, z ktorého i bežnému divákovi musí byť zrejmé, že žalobca nebol (v danom čase) odsúdený. Nespochybnil, že je médiom s celoslovenskou pôsobnosťou, dodal však, že „privilegované postavenie novinára/masmédia do určitej miery neutralizuje kritérium miesta zaznenia informácií“. Taktiež fakt, že žalobca nebol v reportážach označený priamo menom a priezviskom, zužuje okruh osôb, ktoré ho mohli rozpoznať.

Žalobca navrhol napadnutý rozsudok potvrdiť. Zopakoval, že všetky tvrdenia, za ktoré požaduje ospravedlnenie, boli jednoznačne nepravdivé. Nešlo teda o polemické a špekulatívne formulácie; na polemickosť informácie určite nepostačuje použitie termínov „pravdepodobne“, resp. „zrejme“. Dotknuté informácie vôbec nevyplývali z uznesenia o vznesení obvinenia a ani z ďalších dôkazov; napokon, žalovaný sa ani nepokúšal ich preukázať.

Žalobca naďalej tvrdil, že pred odvysielaním prvej reportáže mu nebola daná možnosť sa vyjadriť a v prípade druhej reportáže už uvedené nemalo význam, lebo nemohli byť týmto spôsobom napravené negatívne dôsledky prvej reportáže. V druhom príspevku bol žalobca navyše označený bezprostredne menom a priezviskom, pričom televízne vysielanie má vždy veľkú mieru publicity. Žalobca uzavrel, že predmetné spravodajské/televízne šoty prekročili medze slobody prejavu a neprípustne zasiahli do jeho osobnostných práv.

Na vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaný (už) nereagoval.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v rozsahu a z dôvodov vymedzených v odvolaní (§ 379 a 380 ods. 1 CSP), z toho titulu zostal rozsudok okresného súdu nedotknutý v nenapadnutom výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contrario v spojení s § 219 ods. 3 CSP) v preskúmavanej časti potvrdil rozsudok okresného súdu podľa § 387 ods. 1 CSP.

Podľa samotného odvolateľa určujúcou informáciou, ktorá viedla k zverejneniu reportáží o osobe žalobcu v dňoch 29.1. a 2.2.2007, bola informácia od orgánu verejnej moci - od Policajného zboru SR, resp. od jeho hovorkyne. Získaním/preverením dotknutej informácie odôvodňoval i určitý časový sklz reportáží, keďže ku konaniu, pre ktoré bolo žalobcovi pôvodne vznesené obvinenie, došlo približne tri mesiace pred ich zverejnením. Následne je rozhodujúcim porovnanie obvinenia vzneseného žalobcovi a formulácií použitých v reportážach.
Z obvinenia vzneseného žalobcovi vyplýva, že dňa 16.10.2006 zabezpečil spílenie 15 kusov smrekových stromov na parcelách č. 2648 až 2652 kat. úz. X., ku ktorým nebol (spolu)vlastníkom, bez vedomia vlastníkov parciel a platného súhlasu na ťažbu a spílenú guľatinu v objeme minimálne 40 m3 si prisvojil, čím nezisteným vlastníkom spôsobil škodu vo výške minimálne 40.000,- Sk.
V reportážach odvysielaných žalovaným v televízii JOJ odznelo: „Vysokopostavený člen policajného zboru obchod s kradnutým drevom pravdepodobne celý organizoval a zarábal na ňom obrovské peniaze. Riaditeľ hraničnej polície v Novoti na Orave mal zrejme vybudovanú kompletnú sieť odberateľov surového dreva už niekoľko rokov. Polícia nevylučuje, že kradnuté drevo predával aj do zahraničia a pomáhali mu ďalší jeho kolegovia. Nepísaným kráľom lesov v okolí obce sa stáva vysokopostavený policajný funkcionár. Stromy pílil v cudzích lokalitách a vďaka tomu zarobil veľa peňazí“.

Už z jednoduchého porovnania obsahu týchto dvoch informácií je zrejmé, že každá opisuje inú udalosť. Takéto (do určitej miery až laické) zjednodušenie najlepšie vystihuje podstatu žalovaným tvrdeného objektívneho základu jeho informácii. Žalovaný bližšie ani len neoznačil konkrétny zdroj konkrétnych informácií, z ktorého by mali vyplývať okolnosti o údajnom žalobcom organizovanom obchode s kradnutým drevom, o obrovských zárobkoch s tým spojených, o vybudovaní kompletnej siete odberateľov fungujúcej už niekoľko rokov, o permanentnom (či aspoň opakovanom) pílení stromov v cudzích lokalitách atď. Je pritom nepochybné, že nejde o „určitú nepresnosť“, ktorá sa novinárom toleruje a ani o informáciu z oficiálneho stanoviska/výstupu orgánu verejnej moci, ktorú nemusí novinár overovať. Podľa zverejnenej časti informácie orgánu verejnej moci (hovorkyne polície p. S.), tento len potvrdil vedenie trestného stíhania voči žalobcovi, v ktorej súvislosti mu hrozí trest odňatia slobody až na dva roky.
Sám žalovaný poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (Theakston v. MGN z roku 2002, či Mosley v. News Group Newspapers Ltd.z roku 2008), ktorá akceptuje zjednodušený popis okolností, za ktoré je trestné stíhanie vedené. Z vyššie uvedeného je však zrejmé, že žalovaný zverejnil informáciu diametrálne odlišnú (v podstate úplne inú), než vyplývala z obvinenia vzneseného žalobcovi. Z predmetných formulácií použitých žalovaným nielen bežný divák, ale i divák s určitým odborným zázemím musí dospieť k záveru, že žalobca je hlavou organizovanej zločineckej skupiny, ktorá dlhodobo kradne drevo a obchodovaním s týmto získava obrovské zisky. Pre takéto tvrdenia však nemal žalovaný žiaden relevantný podklad. Súčasne ich nemožno označiť ani za hodnotiace úsudky, lebo zo vzneseného obvinenia absolútne nevyplývajú. Aj keby sa žalobca dopustil skutku, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie (čo napokon nebolo preukázané, ale z hľadiska reportáží odvysielaných 29.1. a 2.2.2007 to nie je podstatné), išlo by o jediné konanie, ktorého súčasťou nebolo žiadne obchodovanie, nie to ešte dlhodobé, opakované a vykonávané do zahraničia a spôsobená škoda (cca 1.330 eur) rozhodne - ani pri akceptovaní novinárskeho zveličenia - nepredstavuje „obrovské peniaze“.
Pre úplnosť krajský súd dodáva, že uvedenie takýchto (plne) nepravdivých informácií nemožno ospravedlniť či už privilegovaným postavením novinárov vo vzťahu k slobode prejavu, alebo naopak,

povinnosťou verejne činných osôb zniesť väčšiu mieru kritiky, či verejným záujmom na odhaľovaní, potieraní a pranierovaní trestnej činnosti.

Zároveň predmetné nepravdivé informácie vzhľadom na ich obsah (dlhodobé organizovanie obchodu s kradnutým drevom vysokopostaveným členom PZ) nepochybne sú spôsobilé z objektívneho hľadiska zásadným spôsobom zasiahnuť do práva na ochranu osobnosti dotknutej fyzickej osoby - žalobcu. Krajský súd zdôrazňuje tento objektivizujúci prístup, pretože najlepšie zodpovedá vyhodnoteniu dopadu na nepravdivými informáciami zasiahnutý/poškodený subjekt. Napokon, i odvolateľ za kľúčové považuje vyhodnotenie, či odvysielaním reportáží „mohlo dôjsť" k zásahu do ochrany osobnosti žalobcu.

Fyzická osoba zasiahnutá zverejnením nepravdivých informácii (tak ako štandardne každá fyzická osoba) je v najbližšom a najčastejšom kontakte s jeho rodinnými príslušníkmi, preto je neprípustné paušálne (len pre tento vzťah) vylúčiť ich svedectvo v otázke dopadov na dotknutý subjekt. Nadväzne je plne primeraným prihliadnutie na vyjadrenie/svedectvo manželky žalobcu ohľadne dopadov na jeho súkromnú sféru, ktoré negatívne následky táto dostatočne jasne a konkrétne popísala. Neoddeliteľnou súčasťou práva na ochranu osobnosti je aj právo na rodinný život, z daného dôvodu taktiež negatívne dopady na blízke osoby (v tomto prípade na manželku) je nutné zohľadňovať pri posúdení celkového dopadu nepravdivých informácií na súkromný život dotknutej osoby.
Navyše, odvolateľ tendenčne interpretuje svedecké výpovede svedkýň Q., O. a G.. Každá z nich uviedla, že osobne pozná i žalobcu (teda nielen jeho manželku), tohto označujú za kamaráta, resp. (až) rodinného priateľa a vyjadrujú sa i o dopade odvysielaných reportáží bezprostredne na žalobcu. Hoci v ich výpovediach sú prítomné i domnienky (ktoré vyplývajú z celkového kontextu, resp. ho dotvárajú), jednoznačne popisujú nimi samotnými vnímané/prežité udalosti, ktoré potvrdzujú intenzitu negatívneho dopadu odvysielaných nepravdivých informácií na súkromnú sféru žalobcu. Následne je plne dôvodným záver okresného súdu o preukázaní závažného zásahu do osobnostných práv žalobcu vyžadujúcich okrem ospravedlnenia aj priznanie nemajetkovej ujmy.
Ako vyplýva z konštatovaného, na záver o negatívnom dopade odvysielaných reportáží na súkromnú sféru žalobcu, boli dostatočné dôkazy rešpektujúce koncentračnú zásadu (§ 118a O.s.p.). Preto sa krajský súd podrobnejšie nezaoberal tvrdeniami a súvislosťami týkajúcimi sa dôkazov, ktoré nevykazovali dodržanie predmetnej zásady.

Krajský súd sa stotožnil i s postupom okresného súdu, ktorý - pre nepreukázanie negatívneho dopadu odvysielaných reportáží na pracovnú sféru žalobcu a pre nevyužitie žalobcom možnosti vyjadriť sa k celej záležitosti - čiastočne nevyhovel žalobe o nemajetkovú ujmu nad rozsah 5.000 eur. Náležitým je i konštatovanie okresného súdu, že priznaná výška nemajetkovej ujmy (rozhodne) nedosahuje výšky finančného zadosťučinenia priznávaného verejným činiteľom v sporoch s médiami, osobitne televíziami s celoslovenskou pôsobnosťou.

Neobstojí odvolacia námietka žalovaného o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozsudku. Nie je porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ak súd nerozhodne podľa predstáv strany sporu; vrátane predstáv o obsahu odôvodnia. Intenzitu zásahu spôsobilú privodiť porušenie ústavných/základných práv dosahuje len odôvodnenie, ktoré neuvádza žiadnu argumentáciu, prípadne také, ktorého dôvody sú zjavné protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky alebo ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (bližšie napr. I. ÚS 344/10, III. ÚS 305/08). Odôvodnenie napadnutého rozsudku takúto charakteristiku rozhodne nespĺňa.
Okresný súd totiž jasne pomenoval rozhodujúce skutočnosti, ozrejmil svoje východiská, konkrétne úvahy a z nich rezultujúce závery. Účelom práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia nie je uvádzať podrobné a siahodlhé zdôvodnenia (v zmysle až odborných traktátov, či vedeckých prác), ale stručne (§ 157 ods. 2 O.s.p., účinný v čase rozhodovania okresného súdu), resp. jasne a výstižne (§ 220 ods. 2 CSP účinného v aktuálnom štádiu konania) vymedziť rozhodujúce konštatovania.
Žalovaný napriek nespornej rozsiahlosti odvolania, ktoré mu nemožno uprieť ani dostatočnú mieru konkrétnosti (hoci v nemalej časti ide o odvolanie „použiteľné" v akomkoľvek spore fyzickej osobe voči televízii, resp. jej prevádzkovateľovi), pomerne účelovo interpretuje niektoré súvislosti, resp. niektoré významné skutočnosti úplne opomína. Uvedené platí predovšetkým o vyššie citovanom obsahu reportáži (v zásade zodpovedajúcom rozsahu uloženého ospravedlnenia), ktoré nie sú ani „vytrhnuté z kontextu", ale predstavujú pre diváka ucelenú a konkrétnu informáciu.

O určitej účelovosti pri formulovaní odvolania svedčí aj spôsob vyhodnotenia miesta zverejnenia informácii (citovaný vyššie; v závere časti opisu odvolania žalovaného), ktorého dôsledkom by bolo, že (celoštátna) pôsobnosť konkrétneho média prakticky nehrá rolu, lebo je „neutralizovaná“ privilégiom novinára/masmédia. Nezodpovedajúcou odvysielaným reportážam (osobitne druhej reportáži z 2.2.2007) je i obrana žalovaného, že žalobca nebol označený priamo menom a priezviskom. Skutočnosť, že meno a priezvisko žalobcu - M. S. - neuviedli moderátori v štúdiu, resp. redaktorka pripravujúca reportáže, ale jedna z osôb vyjadrujúcich sa v príspevku, nič nemení na fakte, že žalobca bol v rámci reportáží jednoznačne označený nielen v tom čase vykonávanou funkciou v Policajnom zbore SR, ale tiež bezprostredne menom a priezviskom.

Z konštatovaných dôvodov krajský súd napadnutý rozsudok v preskúmavanej časti ako vecne správny potvrdil, čo sa vzťahuje i na priebežný výrok o rozhodovaní o náhrade trov konania.
V dôsledku zachovania právnych účinkov úkonov (vrátane úkonov súdu), ktoré nastali predo dňom nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku (§ 470 ods. 2 CSP) a s odkazom na samostatné komplexné rozhodovanie o náhrade trov zadefinované okresným súdom, o trovách aktuálneho odvolacieho konania rozhodne okresný súd.

Toto rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prijaté hlasovaním v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku j e p r í p u s t n é dovolanie z dôvodov vymedzených v § 420 a § 421 ods. 1 CSP.
Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané, v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozhodnutia na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde.
V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).
Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom a dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch vymedzených v § 429 ods. 2 CSP.